

Thiopurines: Mercaptopurine (Purinethol[®]), Azathioprine (Imuran[®], Azafalk[®])

bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa

N-IBD Informatiefolder

uitgave mei 2022

Deze folder is tot stand gekomen door samenwerkende IBD verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en MDL artsen binnen respectievelijk het Nurses of Inflammatory Bowel Disease (NIBD) en de IBD commissie binnen de Nederlandse vereniging voor MDL artsen en in samenwerking met Crohn & Colitis NL, als vertegenwoordiger van IBD-patiënten. Deze folder is ontwikkeld conform N-IBD richtlijnen om uniformiteit binnen de voorlichting ten aanzien van IBD patiënten in Nederlandse zorginstellingen na te streven. Op basis van goed hulpverlenerschap kan onder bepaalde omstandigheden van de inhoud worden afgeweken. De inhoud van de folders kan wijzigen in de loop van de tijd. Het N-IBD en IBD-cie wijzen er op dat aan de inhoud van deze uitgave geen rechten of plichten kunnen worden ontleend. Het staat u vrij uw bedrijfslogo te gebruiken naast het N-IBD logo.

Uw behandelend arts en/of verpleegkundige heeft met u gesproken over het gebruik van thiopurines. In deze folder krijgt u informatie over de werking en het gebruik van thiopurines en hoe u moet handelen in geval van bijwerkingen. Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, dan kunt u daarmee terecht bij uw behandelend arts of verpleegkundige.

Deze folder is géén vervanging van de bijsluiter.

Algemeen

De oorzaak van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa is niet bekend. De behandeling is gericht op het onderdrukken van ontstekingsreacties. Dit leidt tot vermindering van klachten en verkleint de kans op complicaties die zich bij deze ziektes voor kunnen doen. Medicijnen kunnen de darmontstekingen onderdrukken, maar ze kunnen de ziekte niet definitief genezen. Na het afbouwen van of stoppen met medicijnen kunnen de ontstekingen en daarmee de klachten weer terugkomen.

Werking

Thiopurines is een verzamelnaam voor azathioprine, mercaptopurine en tioguanine. Het zijn geneesmiddelen die de natuurlijke afweerreactie van het lichaam onderdrukken en daarmee ook de actieve chronische darmontstekingen. Thiopurines worden voorgeschreven als andere medicijnen niet of onvoldoende hebben geholpen of wanneer het niet lukt om langdurig prednison- of budesonidegebruik af te bouwen. Het kan 2 tot 3 maanden duren voordat de thiopurine therapie effectief is. Wanneer blijkt dat u goed op het middel reageert en er geen bijwerkingen optreden, kan de medicatie langdurig worden gebruikt.

Een deel van de mensen verdraagt azathioprine of mercaptopurine niet. In deze gevallen kan gekozen worden voor een behandeling met tioguanine, dat vaak beter wordt verdragen.

Voorzorgsmaatregelen

Voorafgaande aan de therapie wordt uw bloed gecontroleerd om leverontstekingen uit te sluiten. In sommige bijsluiters zullen maatregelen genoemd worden omtrent extra hygiëne. Dit geldt niet voor u als u de medicatie voor de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa voorgeschreven krijgt.

Gebruik

Doseringen

De dosis is onder andere afhankelijk van uw lichaamsgewicht en verschilt per persoon. Gebruik altijd de dosering die uw arts heeft voorgeschreven.

Inname

U gebruikt Mercaptopurine in tabletvorm. U kunt de tabletten doorslikken met voedsel, water of melk. Wanneer u halve tabletten per dag moet gebruiken, breek de tabletten dan niet doormidden, maar halveer ze bij voorkeur met een door de arts voorgeschreven tablettensplitser. Het is belangrijk dat u de tabletten niet kauwt, maar heel doorslikt. Mercaptopurine neemt u bij voorkeur tijdens of direct na de maaltijd in. Als u vergeten bent de tabletten in te nemen, neem ze dan dezelfde dag op een later tijdstip alsnog in. Als u er de volgende dag achter komt dat u ze vergeten bent, neem ze dan NIET alsnog in. U neemt dan gewoon uw dosering van die dag in zoals u gewend bent. Indien u misselijk wordt van de Mercaptopurine adviseren wij u de tabletten over de dag te verdelen of 's avonds voor het slapen gaan in te nemen.

Bijwerkingen

Over het algemeen wordt Mercaptopurine goed verdragen. Indien er bijwerkingen optreden, dan is dit meestal in de eerste dagen tot weken na het starten. U kunt dan last krijgen van een verminderde eetlust, misselijkheid, braken of diarree.

Uw bloed wordt tijdens de therapie regelmatig gecontroleerd.

Gebruikt u voor langere tijd Mercaptopurine, let dan op de volgende bijwerkingen:

- Infecties zoals tandvleesontsteking of keelpijn in combinatie met koorts.
- Spontane blauwe plekken en/of regelmatige bloedneuzen.
- Gele verkleuring van het oogwit of van de huid.
- Buikklasten die u niet in verband kan brengen met de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa. (In zeldzame gevallen treedt namelijk, vooral aan het begin van de behandeling, een alveesklierontsteking (pancreatitis) op).

Neem altijd contact op met uw arts of verpleegkundige bij:

Bijwerkingen, of koorts, koude rillingen, gele huid, hevig braken, blauwe plekken, bloedneuzen of hevige (buik)pijn. Neem buiten kantooruren contact op met de (dienstdoende) huisarts of de dienstdoende maag-, darm- en leverarts.

Interacties met andere geneesmiddelen

Informeer uw arts als u naast azathioprine of mercaptopurine ook urinezuurverlagende middelen gebruikt zoals zyloric en allopurinol. Gebruikt u bloedverdunners, meld het gebruik van thiopurines dan aan de trombosedienst.

Combinatie met andere stoffen

Wees voorzichtig met alcohol. Alcohol verhoogt de kans op leverafwijkingen bij gelijktijdig gebruik.

Vaccinaties

Meld altijd aan uw behandelaren dat u mercaptopurine of azathioprine gebruikt. Een thiopurine kan de werkzaamheid van sommige soorten vaccins verminderen en de kans op bijwerkingen door de vaccins vergroten. Vaccinatie met een verzwakt levend vaccin, zoals bof, mazelen, rode hond (BMR), gele koorts of BCG (tuberculose) kan niet gegeven worden tijdens het gebruik van thiopurines. Overleg met uw apotheker of arts indien u moet worden gevaccineerd. De griepvaccinatie wordt bij het gebruik van deze medicatie aangeraden.

Vruchtbaarheid

Een thiopurine heeft volgens geneesmiddelenonderzoek geen ongunstige invloed op de vruchtbaarheid van mannen en vrouwen. Overleg bij een kinderwens met uw behandelend arts over uw medicatie.

Zwangerschap

Meestal is het nodig om de medicatie te blijven gebruiken tijdens de zwangerschap.

Thiopurines worden relatief veilig geacht tijdens zwangerschap. De risico's op bijwerkingen tijdens de zwangerschap zijn gering en daarom wordt geadviseerd om bij een goede indicatie door te gaan met deze medicatie. Liefst vooraf maar ook tijdens de zwangerschap kunnen de overwegingen met je arts worden besproken om samen een beslissing te nemen. Een opvlamming van de ziekte is namelijk schadelijker voor moeder en kind dan de behandeling.

Borstvoeding

Er is weinig bekend over de veiligheid van thiopurines bij het geven van borstvoeding. Het gaat in kleine hoeveelheden over in de moedermelk. Bespreek de voor- en nadelen van het geven van borstvoeding altijd met uw arts of verpleegkundige.

Hygiëne

Thiopurines zijn onder andere geregistreerd voor de behandeling van leukemie. Vandaar dat er in de bijsluiter strenge hygiënische adviezen staan. In de (veel lagere) dosering waarin mercaptopurine en azathioprine worden gebruikt bij de behandeling van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa is een normale hygiëne voldoende.

Zonlicht en uv-straling

Mensen die thiopurines gebruiken, hebben een verhoogd risico lopen op huidproblemen, zoals huidkanker. Vermijd daarom als u deze medicatie gebruikt een te grote blootstelling aan zonlicht en uv-straling. Gebruik zonnebrandcrème met een beschermingsfactor van minimaal 20 SPF. Gebruik van een zonnebank wordt sterk afgeraden.

Tot slot

Als u na het lezen van deze folder nog vragen heeft, neem dan contact op met uw IBD verpleegkundige.

Met elkaar sterker

Crohn & Colitis NL: voor ervaringen en meer informatie

Heeft u de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa en wilt u praten met iemand met dezelfde ziekte om uw vragen en ervaringen te delen? Of wilt u meer weten over het leven met de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa? Crohn & Colitis NL – de patiëntenorganisatie voor mensen met de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa - is er voor u en helpt u graag verder: www.crohn-colitis.nl en www.facebook.com/groups/ccuwnbesloten